Lieta Nr.A42203304
SKA – 318/2007

S P R I E D U M S
Rīgā 2007.gada 29.jūnijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja senatore I. Skultāne
senatore D.Mita
senators N.Salenieks

piedaloties pieteicējai *B.T.* un atbildētājas Rīgas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes pārstāvim Edgaram Atlācim,

atklātā tiesas sēdē izskatīja lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *B.T.* pieteikumu par Rīgas domes lēmuma atcelšanu un nepamatoti aprēķinātā nodokļa atmaksu, sakarā ar *B.T.* kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 9.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2002.gada 25.februārī Rīgas domes Finanšu departaments nosūtījis *L.G.* maksāšanas paziņojumu Nr.3470 (turpmāk arī – 2002.gada paziņojums) par nekustamā īpašuma nodokli (turpmāk arī – NĪN) 2002.gadam par nekustamo īpašumu ar kadastra Nr.*(dzēsts kadastra numurs) (dzēsta adrese)* 8, Rīgā.

Paziņojumā norādīts, ka par 2002.gadu NĪN jāmaksā Ls 85,38. Turklāt, tā kā, pārbaudot NĪN aprēķinu par minēto zemes gabalu un apsekojot šo nekustamo īpašumu, konstatēts, ka par to nepamatoti ir pielietots nodokļa atvieglojums 50% apmērā kā individuālajai apbūvei, bet atbilstoši Rīgas domes saistošajiem noteikumiem minētajam īpašumam var tikt pielietots nodokļa atvieglojums 25% kā daudzdzīvokļu namu

apbūvei, nodokļa maksātājai papildus tiek aprēķināts NĪN par 1999.gadu Ls 28,46, par 2000.gadu Ls 28,46 un par 2001.gadu Ls 28,46.

[2] Ar Rīgas domes Finanšu departamenta 2004.gada 26.jūlija lēmumu Nr.DF-04-2253-ls „Par nekustamā īpašuma nodokļa un soda naudas aprēķinu" (turpmāk arī – sākotnējais lēmums) nolemts aprēķināt *B.T.* par zemes vienību Rīgā, *(dzēsta adrese)*, kadastra Nr.*(dzēsts kadastra numurs)*

1) NĪN par 2001.gada 6 mēnešiem (jūlijs – decembris) Ls 56,92, piemērot atvieglojumu 25% apmērā Ls 14,24,

2) NĪN par 2002.gadu Ls 91,07, piemērojot atvieglojumu 25% apmērā Ls 22,77,

3) NĪN par 2003.gadu Ls 94,97, piemērojot atvieglojumu 25% apmērā Ls 23,74,

4) NĪN par 2004.gadu Ls 94,97, piemērojot atvieglojumu 25% apmērā Ls 23,74,

5) nokavējuma naudu un pamatparāda palielinājuma naudu par laika periodu no 2001.gada 15.augusta līdz 2004.gada 23.martam Ls 36,74.

Ar minēto lēmumu *B.T.* aprēķināta arī soda nauda par savlaicīgu nepieteikšanos pašvaldībā kā NĪN maksātājai par 2001.gada 6 mēnešiem (jūlijs – decembris) Ls 42,68, par 2002.gadu Ls 68,30 un par 2003.gadu Ls 71,23.

Šo lēmumu *B.T.* apstrīdēja, iesniegumā minot argumentus par 2002.gada 25.februāra maksāšanas paziņojuma Nr.3470, kas bija nosūtīts *B.T.*, prettiesiskumu. Proti, *B.T.* norādījusi, ka Rīgas dome nepamatoti mainījusi nodokļa atvieglojumu no 50% uz 25%, turklāt ar atpakaļejošu datumu par 1999.-2001.gadu.

[3] Izskatot *B.T.* apstrīdēšanas iesniegumu par 2004.gada 26.jūlija lēmumu, Rīgas domes priekšsēdētāja vietnieks ar 2004.gada 16.septembra lēmumu Nr.RD-04-2650-ap (turpmāk arī – Lēmums) nolēma to atstāt negrozītu.

Lēmums pamatots ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 10.pantu, 81.panta pirmo daļu, likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23.panta otro daļu, likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 5.panta ceturto daļu, 7.panta otro daļu, Ministru kabineta 2000.gada 4.aprīļa noteikumu Nr.131 „Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" normu piemērošanas noteikumi" 20.[1]punktu, Rīgas domes 1998.gada 17.februāra saistošo noteikumu Nr.9 „Par nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanu un atvieglojumu piešķiršanas kārtību Rīgā" 2.punktu. Lēmumā norādīts, ka:

1) nepamatots nodokļa atvieglojums 50% apmērā kā individuālajai apbūvei, kas *B.T.* piemērots par nekustamo īpašumu Rīgā, *(dzēsta adrese)*, bija iestādes kļūda, un 2002.gada paziņojumā papildus aprēķinātais NĪN par 1999., 2000.un 2001.gadu Ls

28,46 apmērā par katru gadu nav pamatots. Taču minētā maksāšanas paziņojuma adresāts bija *B.T.*, jo *B.T.* nebija pieteikusies pašvaldībā kā NĪN maksātāja;

2) *B.T.* Ministru kabineta 1995.gada 13.jūnija noteikumu Nr.154 „Administratīvo aktu procesa noteikumi" 76.punktā minētajā termiņā nav apstrīdējusi 2002.gada maksāšanas paziņojumu kā persona, kuras tiesiskās intereses tas ierobežoja;

3) tā kā *B.T.* kā NĪN maksātāja Rīgas domes Finanšu departamentā pieteicās 2004.gada 23.martā, nekustamā īpašuma nodoklis viņai tika aprēķināts tikai ar Rīgas domes Finanšu departamenta 2004.gada 26.jūlija lēmumu Nr.DF-04-2253-ls „Par nekustamā īpašuma nodokļa un soda naudas aprēķinu" un *B.T.* atstātā mantojuma NĪN pārmaksa Ls 126,27 tika pārcelta uz *B.T.* personīgo kontu Nr.225509;

4) NĪN atvieglojums 25% apmērā no NĪN summas par daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apbūves platības daļu Rīgā, *(dzēsta adrese)*, *B.T.* piemērots pamatoti un iestāde attiecībā pret viņu nav pieļāvusi kļūdu.

[4] 2004.gada 14.oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *B.T.* pieteikums par Lēmumu daļā par piemēroto NĪN atvieglojuma apmēra samazināšanu ar atpakaļejošu datumu, lūdzot arī piedzīt no Rīgas domes nepamatoti aprēķināto nodokļu summu Ls 93,77, ko viņa ir samaksājusi, kā arī atjaunot 2002.gada paziņojuma apstrīdēšanas termiņu. Pieteikumā pausts viedoklis, ka 2002.gadā aprēķinātais nodoklis ir prettiesisks. Pieteicēja norādījusi, ka jau 1997.gadā ir apstiprināta mantojuma tiesībās uz *B.T.* nekustamo īpašumu. Līdz 2004.gadam, kad pieteikusies Rīgas domē kā NĪN maksātāja, nodokli par nekustamo īpašumu ir maksājusi uz *B.T.* vārda.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2005.gada 5.maija spriedumu nolemts apmierināt *B.T.* pieteikumu – atcelt Lēmumu daļā par piemēroto NĪN atvieglojuma apmēra samazināšanu ar atpakaļejošu datumu no tā pieņemšanas dienas, uzlikt pienākumu Rīgas pilsētas pašvaldībai atmaksāt pieteicējai viņas samaksāto NĪN, pamatparāda palielinājuma naudu un nokavējuma naudu Ls 93,77, kā arī uzlikt pienākumu Rīgas pilsētas pašvaldībai atlīdzināt *B.T.* valsts nodevu desmit latu apmērā par pieteikuma iesniegšanu tiesā.

[6] Administratīvā apgabaltiesa, izskatot lietu sakarā ar Rīgas domes apelācijas sūdzību, ar 2007.gada 9.februāra spriedumu *B.T.* pieteikumu par Lēmumu daļā par piemēroto NĪN atvieglojuma apmēra samazināšanu un aprēķinātā nodokļa Ls 93,77 piedzīšanu noraidīja.

Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Ne Lēmums, ne arī sākotnējais administratīvais akts nesatur daļu, ar kuru būtu nolemts samazināt piemērotos nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus ar atpakaļejošu datumu, proti, par 1999., 2000., un 2001.gadu, kā to norāda pieteicēja. Pirmās instances tiesa nepareizi konstatēja, ka ar 2004.gada 26.jūlija lēmumu Nr.DF-04-2253-ls ir ticis noteikts, ka pieteicējai jāmaksā ar atpakaļejošu datumu aprēķinātais NĪN par 1999., 2000. un 2001.gadu, jo ar 2004.gadā pieteicējai veikto NĪN aprēķinu nolemts aprēķināt NĪN par 2001.gada jūliju līdz 2004.gada decembrim, turklāt ar šo lēmumu nolemts piemērot, nevis samazināt atvieglojumus 25% apmērā.

[6.2] Rīgas domes priekšsēdētājs nav lēmis par 2002.gada paziņojuma atstāšanu spēkā, grozīšanu vai atcelšanu, kas varētu būt par pamatu pieņēmumam, ka iestāde ar savām darbībām netieši būtu atjaunojusi nokavēto procesuālo termiņu.

[6.3] Rīgas domes Finanšu departamenta 2002.gada paziņojumu pieteicēja nav apstrīdējusi un ir samaksājusi saskaņā ar to NĪN; tas tādējādi uzskatāms par stājušos spēkā. Tādējādi atzīstams, ka Lēmumā pamatoti atteikts izskatīt jautājumu par nodokļu pārrēķinu sakarā ar 2002.gada paziņojumu.

[6.4] No APL 46.panta izriet, ka jautājums par termiņa atjaunošanu maksāšanas paziņojuma apstrīdēšanai neietilpa Administratīvās rajona tiesas kompetencē. Tiesa ir izskatījusi pieteikumu, kaut gan šajā lietā nav izieta lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtība.

[7] Par minēto apgabaltiesas spriedumu pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību, lūdzot atcelt minēto apgabaltiesas spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] Apgabaltiesa nepareizi interpretējusi Rīgas domes Finanšu departamenta 2004.gada 26.jūlija lēmumu Nr.DF-04-2253-ls „Par nekustamā īpašuma nodokļa un soda naudas aprēķinu", norādot spriedumā, ka ar šo lēmumu nolemts piemērot, nevis samazināt atvieglojumu 25% apmērā.

[7.2] Apgabaltiesa spriedumā nav analizējusi tiesiskās paļāvības principa pārkāpšanu un tā ietekmi uz pieteicēju, neskatoties uz to, ka Lēmumā ir atzīts, ka papildus aprēķinātais nodoklis par 1999.-2001.gadu Ls 28,46 par katru gadu nav pamatots.

[7.3] Apgabaltiesa nav vērtējusi līdzšinējo tiesu praksi līdzīgās lietās – pieteicējas paskaidrojumos par Rīgas domes apelācijas sūdzību norādīto Senāta spriedumu lietā Nr.SKA-7, kur risināts strīds par līdzīgu gadījumu.

[7.4] Rīgas dome ar savām darbībām netieši ir atjaunojusi nokavēto procesuālo termiņu, Administratīvā rajona tiesa ir atjaunojusi procesuālo termiņu atbilstoši APL 46.pantam.

[8] Rīgas dome paskaidrojumos par pieteicējas kasācijas sūdzību norāda, ka pārsūdzētais apgabaltiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, bet pieteicējas kasācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma. Paskaidrojumos norādīti tālāk minētie argumenti.

[8.1] Tiesa, izspriežot lietu, ir pilnīgi un objektīvi novērtējusi visus lietas apstākļus, tai skaitā, pārsūdzētā administratīvā akta tiesisko dabu un ietekmi uz pieteicējas tiesību un pienākumu loku. Pieteicējas norādītie apstākļi attiecībā uz to, ka tiesa nav pareizi novērtējusi pārsūdzētā administratīvā akta sekas, attiecas uz lietas faktisko apstākļu vērtēšanu, nevis tiesību normu interpretāciju, līdz ar to šie apstākļi nevar būt par pamatu spriedumu atcelšanai.

[8.2] Pieteicējas norādītajā lietā Nr.SKA-7 faktiskie apstākļi bija atšķirīgi no konkrētās lietas faktiskajiem apstākļiem, tāpēc Senāta 2004.gada 24.februāra spriedums šajā lietā nav tieši attiecināms uz konkrēto gadījumu.

[8.3] Par absolūti neatbilstošu APL normām atzīstams kasācijas sūdzības arguments attiecībā uz procesuālā termiņa atjaunošanu. Pieteicējai ar lūgumu par termiņa atjaunošanu bija jāvēršas Rīgas domes Finanšu departamentā.

[9] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja kasācijas sūdzību un paskaidroja, ka viņas pieteikums tiesai ir saistīts ar 2002.gada paziņojumu.

Rīgas domes pārstāvis kasācijas sūdzību neatzina, norādot, ka šajā lietā faktiski ir pārsūdzēts 2002.gada paziņojums. Lēmumā ir skaidri pateikts, ka pieteicēja ir nokavējusi 2002.gada paziņojuma apstrīdēšanas termiņu, bet to atjaunot viņa nav lūgusi. Lēmumā ir mēģināts padarīt saprotamāku sākotnējo administratīvo aktu, taču apstrīdēšanas termiņš nav atjaunots.

Motīvu daļa

[10] APL 347.panta pirmā daļa noteic, ka tiesa, izskatot lietu kasācijas kārtībā, pārbauda lietā esošā apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu un argumentus, kas minēti kasācijas sūdzībā.

[11] No APL regulējuma izriet, ka ar pieteikumu tiesā par administratīvā akta atcelšanu persona var vērsties pēc tam, kad tā ir ievērojusi likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību, proti, ja likums ir noteicis, ka sākotnējais administratīvais akts vispirms ir jāapstrīd augstākā iestādē, tad tiesā ir pārsūdzams augstākās iestādes pieņemtais galīgais lēmums (APL 81.panta piektā daļa un 188.panta pirmā daļa), pretējā gadījumā tiesnesis pieteikumu atsakās pieņemt (APL 191.panta pirmās daļas 5.punkts) vai jau ierosinātā lietā tiesa pieņem lēmumu par pieteikuma atstāšanu bez izskatīšanas (APL 278.panta 1.punkts).

Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 10.pants noteic, ka, ja nodokļa maksātājs nepiekrīt NĪN maksāšanas paziņojumā norādītā maksājamā nodokļa summas pārskatīšanas rezultātam, viņš to „var pārsūdzēt attiecīgās pašvaldības domes priekšsēdētājam". Tādējādi minētais likums noteic, ka administratīvais akts, ar kuru noteikts NĪN, ir apstrīdams pašvaldības domes priekšsēdētājam.

[12] Sākotnējā administratīvā akta apstrīdēšanas iestādē mērķis ir dot iespēju iestādei vēlreiz pēc būtības izskatīt lietu, ievērojot iesniedzēja iebildumus. Tādējādi secināms, ka personai apstrīdēšanas kārtība un termiņš ir jāievēro tieši attiecībā uz to administratīvo aktu, kurš viņu neapmierina, un iestādei apstrīdēšanas kārtībā ir jāizvērtē pēc būtības tie personas iebildumi, kas attiecas tieši uz šo lēmumu.

[13] Lai arī pieteicēja pieteikumā tiesai kā pārsūdzēto administratīvo aktu ir norādījusi Lēmumu, ar kuru apstrīdēšanas kārtībā ir pārskatīts sākotnējais lēmums par NĪN noteikšanu pieteicējai 2004.gadā, no pieteikuma, kasācijas sūdzības un pieteicējas paskaidrojumiem kasācijas instances tiesas sēdē izriet, ka *B.T.* neapmierina 2002.gada paziņojums un tajā noteiktais *B.T.* papildus maksājamais NĪN par 1999.-2001.gadu saistībā ar nodokļa atvieglojuma samazināšanu. To ir konstatējusi arī apgabaltiesa sprieduma 8.punktā.

Līdz ar to Administratīvo lietu departamenta ieskatā *B.T.* pieteikums tiesai ir vērtējams atbilstoši tā saturam, proti, kā pieteikums par 2002.gada paziņojumu.

[14] Taču, kā konstatējusi apgabaltiesa, *B.T.* iestādē apstrīdējusi nevis 2002.gada paziņojumu, bet gan viņai adresēto sākotnējo lēmumu, tas ir, 2004.gada NĪN maksāšanas paziņojumu, un Rīgas domes priekšsēdētājs lēmis par sākotnējo lēmumu, proti, Lēmumā ir atstājis spēkā 2004.gada 26.jūlija lēmumu par NĪN aprēķinu pieteicējai par laiku no 2001.gada jūlija līdz 2004.gada decembrim. Turklāt apgabaltiesa spriedumā ir arī konstatējusi, ka nolēmums par nodokļa atvieglojuma samazināšanu 1999.-2001.gadam, kas pieteicēju neapmierina, ne sākotnējā lēmumā, ne Lēmumā nav ietverts *(sk. apgabaltiesas sprieduma 9.punktu)*.

[15] Administratīvo lietu departaments atzīst, ka apgabaltiesa pamatoti secinājusi, ka Rīgas domes priekšsēdētājs, Lēmumā atbildot arī uz *B.T.* iebildumiem par 2002.gada paziņojumu, nav netieši atjaunojis nokavēto procesuālo termiņu tā apstrīdēšanai, jo Lēmumā nav lemts par 2002.gada paziņojuma atcelšanu, grozīšanu vai atstāšanu spēkā. Atbildot uz iesniedzējas argumentiem, domes priekšsēdētājs atbilstoši labas pārvaldības principam ir izskaidrojis iepriekš pieņemta lēmuma pamatojumu, nevis lēmis par apstrīdēšanas termiņa atjaunošanu un par 2002.gada paziņojumā ietverto jautājumu pēc būtības.

Līdz ar to kasatores arguments, ka Rīgas dome ar savām darbībām netieši ir atjaunojusi apstrīdēšanas termiņu, nav pamatots.

[16] Nav pamatots arī kasācijas sūdzībā minētais, ka rajona tiesa atbilstoši APL 46.pantam ir atjaunojusi procesuālo termiņu. APL 48.pants noteic, ka jautājumu par procesuālā termiņa atjaunošanu pēc administratīvā procesa dalībnieka lūguma izlemj tā institūcija - iestāde vai tiesa -, attiecībā uz kuru nokavēto darbību vajadzēja izpildīt. Tā kā šajā gadījumā pieteicēja ir nokavējusi administratīvā akta apstrīdēšanas termiņu iestādē, tad ar lūgumu par minētā termiņa atjaunošanu bija jāvēršas šajā iestādē, proti, Rīgas domē. Tiesas kompetencē nav jautājuma izlemšana par apstrīdēšanas termiņa iestādē atjaunošanu. Uz to pareizi norādījusi arī apgabaltiesa sprieduma 12.punktā.

[17] Tādējādi Administratīvo lietu departamenta ieskatā apgabaltiesa sprieduma 12.punktā pareizi ir atzinusi, ka šajā lietā nav ievērota lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtība. Proti, *B.T.* noteiktajā termiņā nav vērsusies Rīgas domē ar apstrīdēšanas iesniegumu par 2002.gada paziņojumu un nav lūgusi iestādei atjaunot šā administratīvā akta apstrīdēšanas termiņu.

Līdz ar to apgabaltiesa pieteikumu nepamatoti noraidījusi, lai gan atbilstoši APL 278.panta 1.punktam tas bija atstājams bez izskatīšanas. Tāpēc apgabaltiesas spriedums ir atceļams un *B.T.* pieteikums par NĪN atvieglojumu apmēra samazināšanu par 1999.-2001.gadu un samaksātā NĪN Ls 93,77 piedziņu atstājams bez izskatīšanas.

Ievērojot minēto secinājumu, Administratīvo lietu departaments atzīst, ka pārējie kasācijas sūdzības argumenti nav vērtējami.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348. panta 3. punktu, 278.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2007.gada 9.februāra spriedumu un *B.T.* pieteikumu par piemēroto nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu apmēra samazināšanu un aprēķinātā nodokļa Ls 93,77 piedzīšanu atstāt bez izskatīšanas.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	senatore	I. Skultāne
	senatore	D.Mita
	senators	N. Salenieks